

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXI.

V Celovcu, 15. maja 1902.

Štev. 20.

Pridelki našega kmeta.

Vsaka država brani ceno kmetijskih pridelkov s carino. Če pa ni carine na uvažanje kakšnega pridelka iz tujih držav ali če je ta carina le majhna, potem preplavijo tuji pridelki domačo državo, ter znižajo ceno domačih pridelkov. Naša avstrijska država se ne more slaviti, da s posebno skrbjo gleda na kmeta. Trgovinske pogodbe sklepajo se bolj v ministerstvih nego v zbornicah, in v zbornicah poslanci nimajo mnogokrat niti smisla, niti so poučeni dovolj, da bi branili kmeta in njegove koristi.

Naša država nalaga carine na tuja žita 1 gld. 50 kr., Francija 2 gld. 80 kr., Španija 4 gld. 20 kr., da, celo Nemčija ima višjo carino na tuja žita, če prav mora mnogo več uvažati nego naša država.

Naša carina na živino je najnižja, ki je v Evropi. Imamo sicer carino 15 gld., pa s to carino se uvažajo živine le za 3600 gld. Države, ki imajo pogodbe z nami, uvažajo živino s carino 12 gld. 75 kr. in s to carino se uvažajo živina za 115.610 goldinarjev. Za Srbijo pa znaša carina v našo državo samo 4 gld. in s to carino pride k nam živine za nad 3 milijone goldinarjev. Tudi pri uvozu mesa in živalskih pridelkov, kakor so tolašča, črevesa itd., naša država odpira tujim pridelkom vrata.

Pri izvozu naše živine v druge države so jako sitne živino-zdravilstvene določbe. Tuje države grozno prežijo na našo živino in vsaki čas zaprejo mejo. Posebno Nemčija je v tem oziru „uzorna“ in prava „prijateljica“ Avstriji. Vedno se toži, da se zanaša živinska kuga iz Avstrije v nemške hleve. Resnica pa je, da se iz Avstrije v Nemčijo od l. 1897. do 1902. ni zanesla niti enkrat kuga, pač pa samo iz Prusije v Avstrijo v l. 1899. in 1900. osemnajstkrat.

Pri nas bodo razmere boljše le tedaj, kedar se bodo kmetijski poslanci poganjali bolj neupogljivo in krepko za kmetijske potrebe in želje.

Oraš-Oštinjak.

Zamorca so prali!

Kako se je cenjenemu našemu prijatelju Orašu-Oštinjaku godilo dné 6. aprila v Naborjetu, smo svojim bralcem vestno poročali v predzadnji šte-

vilki. Oraševi volilci so tam govorili jako razločno in odločno, baron Rokitsky pa jim je pomagal, a nikakor ne na veselje Oraša in njegovih prijateljev v odboru koroškega „bauernbunda“.

Odbor „bauernbunda“ je imel dné 8. maja sejo, v kateri je dosedanji njegov načelnik France Kiršner-Razaj naznanil, da odloži mesto načelnika in da izvolitve nikakor ne sprejme več! Izgovarja se Kiršner s tem, da je preobložen z delom. No, to ga prej ni zadrževalo, da je bil državni in deželni poslanec. Pravi uzrok temu koraku je gotovo le Oraševa zadeva. Kiršner je pristaš Rokitskyev. Ker pa je Oraš temu pokazal — figo, je Kiršner raje odstopil, kot da bi še dalje z Orašem sedel pri eni mizi! Za načelnika „bauernbunda“ je izvoljen J. Laekner iz Himmelberga. Oraš je bil pri tej seji zelo zgovoren in je predlagal tudi, naj se Kiršnerju izreče zahvala.

Na to pa so začeli priti — zamorca in zagovarjati Oraša proti Rokitskemu. Oraš sam se je zagovarjal tako, kakor je mogel in znal, in s katerim zagovorom že v Naborjetu njegovi volilci niso bili zadovoljni. Zanimiva je bila izpoved nekoga Burgstalerja iz Milstata, ki je dejal, da ima Oraš „splošno zaupanje onih, ki ga poznajo“. No, njegovi volilci (ne Slovenci!) ga vendar tudi poznajo, in kaj pravijo oni!? — Dalje so sprejeli neko resolucijo, ki ni ne krop ne voda. Vnemajo se v nji za posebno „kmetijsko stranko“, a pravijo, da zanjo še ni pravi čas, Oraš naj torej le tudi zanaprej gostuje pri nemški ljudski stranki, pri kateri imajo glavno besedo razni dohtarji. To pač kaže o zmedenosti in pravi komediji pri „bauernbundu“. Ali morejo kmetje sploh še misliti, da se tu zastopajo njihove težnje in koristi; imajo-li od tu res kaj pričakovati?

Pozvali so tudi Rokitskega, naj se ne meša v koroške zadeve (!) in naj hujša raje zoper klerikalce, kakor zoper nemško ljudsko stranko (!). — No, gospóda „bauernbundarska“, ali ste prejšnja leta in tudi še lani tudi tako mislili, o vašem štajerskem baronu? Kako ste mu vriskali, kako ga hvalili po svojih listih, ko je rogovilil zoper Slovence. Ali vam ni še bil ljub in drag lani, ko ste imeli le njega zahvaliti, da ste spravili svojega Oraša v državni zbor? In zdaj? Mešati vam je začel štrono, opozoril je vas na vašo prelomljeno častno besedo, in to vam smrdi! Zato hočete, da vas pusti

v miru, naj raje dela zoper klerikalce. Ali pa se v tem le malec pomaga kmetijskemu stanu?

Omenimo še, da se je znani Wieser Orašu „zahvaljeval“ za njegov „lepi“ (!?) govor o šolski debati. O tem ne bomo zgubljali besede, saj smo že dosti pokazali, kako — lepo se je Oštinjak vrezal s svojim govorom!

Tako torej so na Kristusov vnebohod Oraša prali. Ali so ga tudi oprali?

Dopisi.

Pliberk. (Zrcalo našega političnega položaja.) Neizmerno smo vsi dobromisleči Slovenci hvaležni našemu „Miru“, da se je začel tako živo zanimati tudi za naše zavožene razmere in se tako krepko poteguje za naše narodne pravice. Žalostno izgleda pri nas daleč na okolu. Povsod, kamor pogledamo, dviga ošabno naš nemški naspotnik svojo glavo ter vihti svojo pest proti nam ubogim Slovincem, od katerih, kakor smemo smelo trditi, živi vse prebivalstvo našega mesta. Zatorej se nam zdi zelo smešno, ako se v našem občinskem zastopu oglašajo možje proti nam ter prisegajo na to, da bodo varovali nemški značaj pliberškega mesta, ko so v istini vsi od kraja navezani na vseskozi slovensko okolico. Neumevno nam je torej, kako da sta mogla svoj čas zdravnik gosp. dr. Höferer in knjigovez g. Ant. Mader zastopati to stališče v občinskem odboru, ko vsak otrok vé, da bi koj morala pobasati svoja kopita ter iti s trebuhom za kruhom, ako bi pri nas računala samo na nemško podporo in zaslužek. Ko smo nedavno v „Freie Stimmen“ o tem čitali, smo se prišli za glavo ter mislili, da bode temu ugovarjal vsaj g. Mader. Njega smo smatrali za razsodnega in pametnega obrtnika, kojemu bi moralo biti na tem ležeče, da si pridobiva pri ljudstvu zaupanje in da napravlja dobro kupčijo. Ker pa se trditev v „Freie Stimmen“ do danes ni ovrгла, oziroma preklicala, moramo smatrati to, kar ta nemško-nacijonalni list poroča, za resnico, in si bomo to dobro zapomnili. Smešno bi bilo, podpirati ljudi, ki se v javnih zastopih izrekajo proti nam Slovincem ter prisegajo na vsenemštvo v slovenskih pokrajinah. — Naš zdravnik gosp. Höferer pa je pozneje še enkrat poskusil svojo srečo v občinskem zastopu s tem, da je pokazal svojo nevoljo nad slo-

PODLISTEK.

Sužnja.

(Malorusko spisala Marko Vovčok. Poslovenil G.)

I.

Nekdaj se je porodil v Ovručevu deček po imenu Ostap. Ko se je postavil na lastne noge, hodil je po Ovruču, pogledal na okoli in rekel: „He, he! Hudo je ljudem živeti v Ovruču! Treba bo pred tem hudim življenjem ubežati drugam!“

Tedaj pa je, vidite, drvela v Ukrajino *) vsakovrstna neverna druhal, Turki in Tartari. Uničena so bila krasna mesta, izginilo je iz sveta mnogo k-zakov, ujetih je bilo dosti deklet in žen.

Ostap pride domov, a oče in mati ga vprašajo, — ker jim je bil jedinec, pa mu samo v oči pogledata in opazita naenkrat vse, — vprašata ga: „Kaj si se, sinko, tako zamislil?“

„Zamislil sem se, da je ljudem hudo živeti v Ovruču!“

Čas je tekel vedno naprej in Ostap je rastel vedno kot navadno. Samo, kedar se je spomnil, da je ljudem hudo živeti v Ovruču, ni se več umiril tako hitro, ampak je samo mislil, sanjaril in razmišljal. In med tem, ko so se drugi otroci med seboj pretepali kakor divjaki, ali pa lepo igrali in zabavali se, bil je Ostap resen, zamišljen in otožen fant.

Marsikaterikrat se je kam podal in odšel daleč od doma. Enkrat je odšel jako daleč, in naenkrat

je nekaj priletelo, zazvenelo in malo je manjkalo, da ga ni pobilo na zemljo. Samo za hip je mogel videti krepkega Turčina na lahkem konju, a pri Turčinu devojko plavih las, ki je stegala roki in zavpila: „Reši me, kozak!“ In vse je naenkrat izginilo, kot da bi nikjer ničesar ne bilo.

„Samo, da bi imel leta in moči!“ spregovoril Ostap, in bilo mu je žal, da še nima dosti moči, da še ni v pravih letih.

Drugič je oče poslal Ostapa v gozd po drva. In sami morda veste, kako krasno je iti zjutraj zarana v gozd; sam gozd je tak, kot bi se vam smehljal nasproti v pozdrav, pa se vsako srce veseli in vsako oko raduje. A ko pogleda to Ostap, se mu oko le še bolj užalosti in srce se mu le še bolj raztoži.

Ob kraju gozda je jarek. Ko je hotel Ostapov konj skočiti čez jarek, opazi Ostap, da leži tam ob potu umorjen kozak: še je v cvetu mladosti, še v najboljših močeh, pa leži tu izgubljen za vedno. Ostap pristopi k njemu in se pripogne čez-nj, pa začne poslušati; — a ne diha več!

Tretjič je prišel sovražnik v krajino, in ves kraj bil je tako oropan in uničen, da se je Ostap samo za glavo prijemal. Ni mogel ne spati ne počivati, ni imel ne miru ne tolažbe. Kakšna žalost, kaka otožnost ga je morila, je težko povedati. Kot da bi ga klical nek glas, kot da bi cela rodna Ukrajina klicala njega, kot da bi vpilo celo ljudstvo: „Pomagaj, pomagaj!“

Ljudje so začeli Ostapa čudno pogledovati, začeli so se mu po malem celo rogati, ta hujše, oni mileje; marsikdo se je tudi razžalostil, a marsikdo celo prestrašil — — —

II.

Ostap se je podal na pot. A pred njim so se vzdigovale tako strme gore, da ne moreš pristopiti k njim, same gole stene; in tekle so pred njim reke globoke in bistre, ki trgajo bregove, sijejo kot biseri in se bliščé na površini, kot da privabijo plavača; in zaplamtel je pred njim ogenj, požirajoč vse okrog sebe.

Spental se je Ostap na strme gore, plezal gor in padal dol; mučil se iznova in spental se zopet in zopet, dokler ni dospel do vrha. Plaval je čez bistro reko, oslabil, pa zopet prišel na površino, dokler ni dospel na breg. Paril se je ob ognju, gorel po malem in po večjem, dokler se ni ustavil na varnem mestu. Če pomislimo, da samo ptica more preleteti hribe, da preplava samo riba hitro vsako vodo in da se samo kresni ogenj lahko preskoči, bomo vedeli, da je Ostap potreboval dolgo časa, dokler je opravil svoj posel. In ta je bil jako težek. A vkljub vsem mukam in vsem nevarnostim vračal se je Ostap domov, jahaje na vrancu.

Zapustil je dom, očeta in mater, in mesto še kot mladenič, a povrnil se je že kot možki kozak. Ostap je bil pravi pravcati kozak, in kedar je jездil na svojem vrancu, ga je bilo veselje pogledati. — Ne morem ga hvaliti, ker če ga pohvalim, treba bi bilo ga s čim primerjati, a s čim pa se more kozak, pravi kozak, primerjati na svetu?

Vračal se je Ostap domov in že je bil blizu kraja, že so se mu od vseh stranij prikazovali znani kotički, pozdravljajoči ga, in tudi samo mesto bilo je blizu. On je prišel jako zgodaj, ko še vse spava v globokem snu. Zora se je ravno tedaj zarudela in pozlatila, tedaj so žvrgolele najzgodnje ptice, te-

*) Ukrajina je južni del Rusije, kjer prebivajo kozaki.

venskimi razglednicami, za kar mu je pa primerno odgovoril občinski odbornik gosp. Stöckl, ki mu je povedal javno in neustrašeno, da naj se on s svojim nemštvom ne vmešava v obrtniške zadeve, ker so obrtniki in trgovci, kakor tudi on kot zdravnik sam, res vsi vkup navezani v prvi vrsti le na Slovence v mestu in v okolici. To je bila moška beseda, ki je baje Vsenemca g. dr. Höferer-ja precej v živo zadela. — Temu večnemu nemškemu rogoviljenju se imamo torej zahvaliti, da gre pri nas slovenska stvar res rakovo pot. Za časa ranjkega dekana Bergmana blagega spomina je naš okraj slovel kot eden najbolj zavednih podjunske doline. A danes? Kamor pogledaš, povsod se ti kažejo sledovi nemškutarstva. Z žalostjo moramo tu zabeležiti, da se od tiste strani, od katere je nekdanj Slovincem prihajala najzdatnejša pomoč v borbi za svoj obstanek, sedaj skoro nič ne stori. Saj se mnogokje še celo ovira tako narodno delo, in namesto da bi se o primernih prilikah veljavna beseda zastavila v korist Slovincem, se še drugim prepoveduje posegati v politično borbo. Torej mi Slovenci bi morali vse zlobnosti naših nasprotnikov mirno prenašati in bi se dostikrat v potrebi niti braniti ne smeli! Zato vzdiga nasprotnik vedno bolj ošabno svojo glavo ter nas tlači s svojo železno pestjo k tlom. Saj bi drugače ne bilo mogoče, osnovati nemškutarških požarnih bramb kar h kratu v treh slovenskih krajih: v Libučah, na Ponikvi in v Mali vasi, kjer bivajo izključljivo le sami Slovenci; a našle so se med njimi vendar poturice, ki smatrajo za potrebno pljuvati v tisto skledo, iz katere jedó. O, da bi tem zaslepljencem še pravočasno posijalo zlato solnce, da bi spoznali, koliko škodujejo svojemu narodu s tem, da zaničujejo sami sebe. „Kdor pa zaničuje samega sebe, ta postane podlaga tujčevi peti,“ to je že star pregovor, ki se je še vedno uresničil povsod tam, kjerkoli se je pojavilo tako žalostno stanje. — Sedaj pa položimo roko na prsi in se poprašajmo sami sebe: ali bomo še nadalje mirovali in trpeli, da nam bodo naši nasprotniki kradli zemljo izpod nog? Ali bomo še trpeli, da nas bodo zasramovali in preganjali ljudje, ki od nas živijo? In ali se še ne bomo zdravili ter poprijeli se dela za blagor našega naroda? Skrajni čas je, da se združimo v skupno delo vsi dobromisleči Slovenci. Osnujmo si povsod narodnih zavodov, kjerkoli se pokaže potreba, in da se otresemo laglje tujega nasilstva, osnujmo si podružnice sv. Cirila in Metoda ter bralnih društev, kamor bodo mogli zahajati naši rojaki po deželi v prostem svojem času. Le s krepkim delom moremo si priboriti vspehov in izgubljene postojanke zopet pridobiti. Ako bomo pa še nadalje mirno dremali, prišli bodo časi, ko nas bodo lastni sinovi gonili iz svojih domov ter si bode za njimi tujec prilastil naša posestva in lepo našo rodno zemljo. Na Slovence spominjali bodo potem le še — pobeljeni grobovi. — Torej na delo; še je čas, da svoje ljudstvo poučimo ter ga rešimo iz krempljev nasprotnikovih.

Pliberk. V Pliberku in okolici je razglašena pasja zaprtija (kontumac). Vsi psi morajo nositi nagobčnike, sicer so kmalu v pesteh konjederca. Povod k temu je dal pes g. dr. Höfferer-ja, ker je nekoga vgriznil, a mu k sreči ni mogel škodovati, ker je dotičnik imel škornje.

daj so se začeli zbujati najpridnejši ljudje. Je-li kdo izmed vas že kdaj na vsežgodaj dospel v domači kraj k rodnej hiši, in spominjal se svojih nekdanjih mislij in dogodkov, kako je tam plakal in se veselil, kako se je poslavljaj in odšel, spominjal se vseh nekdanjih ugodnih in neugodnih časov? Čuteč naenkrat, kako srce zove v enem žalost in radost, prav pravijo, da jedno oko joka, a drugo se smeje, kedar pred seboj ugledaš domače pokrajine. Ali pa je bilo že komu iz vas prirojeno, da nosi rešitev svojemu narodu? Še ne vem, ali ste že slutili, da je Ostap na svojem vrancu vedel in čutil, da nosi s seboj tako osvobojenje. Ostap si je v času trpljenja in nevarnosti po malem zbral že lepo kozaško vojsko in bil je že pripravljen, da udari na Turke. Vojska je tudi že korakala na Turško in vodili so jo hrabri voditelji. Samo Ostap je dostikrat jezdlil na stran, ter je s seboj pripeljal mladino za vojsko. Tako se je povrnul tudi v svojo rodno vas, kjer je najbrž tudi bilo pravih ljudij.

Bilo je tiho in rano, ko je Ostap prihajal v vas, še tako tiho, da je njegov vranec s svojim topotom budil ljudi. Opirala so se nekatera okna in prikazali nekateri obrazi, ki so bili znani Ostapu, a drugi zopet ne, gotovo obrazi onih, ki so odrasli brez njega ali pa so došli v vas iz tujega kraja.

Dojahal je Ostap do svojih vrat, do očeta, do matere. Mati se je razjokala prevelike radosti in ljubezni, ko ga je zagledala; a oče se je velikega veselja samo nasmehnil. Nato so prihajali bližnji in daljni sosedi, zbrali se in izpraševali ga. A Ostap je pozdravljaj vse in govoril z vsakim samo o temle: „Dosti smo, dosti, bratje, trpeli v jarmu. Dosti smo, dosti, bratje, sedeli v robstvu.

Pliberk. (Nemškutarška strast.) Cvetko nemškutarške „kulture“ smo našli v nabiralniku za Ciril in Metodovo družbo. Na umazanem lističu se here na jedni strani: „Heil und Sieg!“ „Živio!!! Slovinsky“; na drugi: „Die Windisch-Clericalen, — Die nicht wissen, was sie wollen, — Die Schweine sind vor allen, — Die soll der Teufel holen. — Ein Windischer, der von der Wichtigkeit der Bestrebungen seiner Partei überzeugt ist.“ Da, le imenovani prasec — ne človek — je vstanu kaj takega zapisati! Fej takim nemškim kulturonošem!

Tinje. (Petindvajsetletnica.) Dne 1. maja t. l. je minulo 25 let, odkar je prišel naš mil. g. prošt Lovro Serajnik v Tinje. Že takrat malone 70letni starček prišel je v našo sredo, a sedaj obhaja po božji milosti tudi petindvajsetletnice proštovanja! Pač redke dogodek. V proslavo te petindvajsetletnice se je na dan Kristusovega vnebohoda zbralo pri mil. g. proštu lepo število njegovih čestilcev, rodoljubov iz Celovca in Beljaka. V navdušenih nagovorih se je čestitalo mil. gosp. proštu, ki je bil še nenavadno čil in krepak med nami. Za prijetno zabavo so poskrbeli dobro izvežbani pevci beljaški (8 gospodov) in celovski (4 gospodje), in pa tamburaši „Bisernice“. Le prehitro so nam minule ure v gostoljubnem domu častitljivega staroste koroških Slovincem. Razšli smo se z željo, da nam Bog ohrani mil. g. prošta še prav mnogo let! Nam pa bodo ure, preživete v njegovi sredi, ostale še dolgo v prijetnem spominu.

Št. Peter na Vašnjah. (Pogreb.) V četrtek dne 1. t. m. je na veliko žalost cele občine umrla naša učiteljica, gospodičina Pavla Mihal, sestra č. g. župnika Franceta Mihal-a v Št. Lipšu. Delovala je tu trinajst in pol leta v veliko zadovoljnost vsega prebivalstva ter si je znala pridobiti ljubezen svojih učencev. Dasi je že dalje časa bolehal, vstrajala je na svojem mestu do zadnjega. Pogreb je bil zelo veličasten. Udeležilo se ga je zelo mnogo domačega ljudstva, učitelji iz okolice in več duhovnikov. Truplo so prepeljali v Dobrovas, kjer počiva blaga pokojnica ob strani svojih staršev. Naj ji sveti večna luč!

Libuče. (Ustanovitev podružnice sv. Cirila in Metoda za Libuče in okolico.) Že dalje časa so hrepeneli libuški rodoljubi po ustanovitvi omenjene podružnice. Dne 27. aprila t. l. se nam je ta želja izpolnila. Ob pol peti uri popoldne se je zbralo libuških kmetov, samih zavednih mož, proti vsem pričakovanju veliko število, da smo morali na tesnem sedeti v gostoljubni gostilni pri Ciglerju. Kot pooblaščenec glavne družbe v Ljubljani utemeljeval je č. g. J. Dobrovc potrebo in pomen podružnice ter razložil nje pravila. Nato se je izvolil odbor, ki se je že objavil v „Miru“, samo pozabil se je namestnik blagajnikov, namreč g. Jan. Turek; za tem so se zapisali še drugi udi. Može, ki so pristopili, so nam porok, da bo mlada podružnica gotovo napredovala. Pohvalno moramo omeniti č. g. kapelana iz Globasnice J. Dragasnika, ki nam je v jako izbornem govoru obširneje govoril o namenih nemškutarjev, ki jih imajo z našimi šolami. Mi nismo zoper nemščino, a v prvi vrsti se mora vpoštevat slovenščina. Naj imajo Nemci svoje, nam pa naj pustijo naše! Mi se v njihove šole ne vtikamo, torej naj tudi oni nas pustijo v miru! Govorniku se je navdušeno ploskalo.

In vse jih pozove: „Hajdimo, bratje, v boj za svoje pravice! Hajdimo, bratje, da se osvobodimo!“

Ljudje se dajo lahko tudi pogovoriti s samo besedo, ali kaj se more še-le doseči z dejanjem! V nekaj trenutkih so se zbrali okoli Ostapa stari in mladi kozaki in kozakinje, pa celo mladi otroci, in vsi so ga poslušali in čakali. Še ni bilo dospel solnce visoko na nebu, in že so bili vsi opravili, kolikor je kdo mogel, že so bili pripeljali in osedlali konje, a kdor česa ni imel, ta je vpraševal in iskal; kozakinje so pomagale, kar so mogle a otroci so se bali, kakor da bi je hoteli kar Turkom povesti. Ostapov oče, ki je nekoč samo govoril: „He, he! Rad bi se preselil v raj!“ pripravljaj se je sedaj, kot bi hotel resnično v raj, pomladil se je in se razveselil. Kozak Pampuška, ki je že deset let po zimi ležal na peči, a po leti na klopi, ki se je bil odebil kakor sod, toda žena se mu je posušila kot treska, ravno tisti kozak Pampuška stal je sedaj na nogah kot gora. Povem vam, da še ni bilo solnce povse zašlo za gričem Krivuh, ki je zelenel za vasjo, in že je kozaška četa šla iz vasi za Ostapom, poigraje s konji, blesteči v orožju; kozaške oči pa so sijale poguma, kozaška srca so kipela po maščevanju.

To si je treba samo predstaviti, pa se ti že veseli srce; toda kako je bilo še-le v resnici pogledati to kozaško vojsko, ko se je zbrala in za Ostapom udarila proti sovražniku! (Dalje sledi.)

Smešničar.

* Samogovor. „Srce mi pravi, da bo prišel, samo če bi vedela, kdo.“

Sploh gre zahvala vrlim Globasničanom, zakaj poleg omenjenega č. gospoda so došli tudi župan in načelnik globasniške podružnice in še nekaj drugih, da so nas vkljubo slabemu vremenu počastili s svojim prihodom in tako veliko pripomogli k večjemu navdušenju. Srčno zahvalo pa moramo izreči vrlému gostilničarju g. Jan. Gliniku, ki nam je prepustil svoje prostore zlasti že zaradi tega, ker nam je neki drugi gostilničar vsled prigovarjanja in pretenja neke osebe*), ki bi se ne imela nikakor vmešavati v osebne stvari gostilničarjeve, odpovedal zborovanje v svoji hiši. Pretil mu je, da bo uplival na njegovega delodajalca, da ga mora odpustiti iz službe. Zares ljubezniv prijatelj tak človek! Za gmotno škodo se mu naj gostilničar prav lepo zahvali. Dotični sovražnik podružnice je pač mislil: sedaj je društvo že v kali pokopano; toda zmotil se je. Če bi še deset ali več takih bilo delovalo zoper njo, mi bi jo bili ravnotako ustanovili. Podružnici je to le koristilo. Tudi se je sklenilo, da se bo priredila veselica, kakor hitro bo podružnica konečno potrjena. Do tedaj pa hočemo že pristopiti udi nabirati novih tovarišev, zlasti ker se k ustanovnemu zboru marsikateri zaradi kratkega časa ni mogel povabiti; delujmo na to, da bo podružnica prospevala in se množila nam v veselje, njenim sovražnikom pa v strah.

Liplje. († Gregor Weiss.) Oj težka pot, ož tožna pot, ko od srca srce se loči. — To smo občutili vsi, ki smo žalujoči spremljali dne 29. apr. zemeljske ostanke rajnega Gregorja Weiss-a k zadnjemu počitku. Rajni spolnil je ravno o veliki noči svoje petdeseto leto. Pot življenja ni mu bila s cveticami posuta; zgodaj je moral že občutiti, da ni praznik naše življenja. Vestno se je trudil in spolnoval dolžnosti svojega stanu — bil je fužinski zidar in posestnik malega posestva — in zdaj, ko mu je začel njegov trud že prinašati sad, vzela ga je po kratki bolezn, katero si je nakopal v svojem poklicu njegovi družini, katero je tako iskreno ljubil, britka smrt. Bog ve, kako je to. Kdo soditi si upa, kdo? Kako bode pogrešala še nepreskrbljena družina svojega rednika, a kako bodo pogrešali tudi prijatelji zvestega prijatelja, ki jih je tako znal kratkočasiti s svojim zdravim humorjem. Pač mnogo možkih, a le malo mož rodi naš čas. Rajni bil je mož, mož značajan, mož načel jeklenih. Kakor so trdne gore, v katerih znojju je stala njegova zibelka, tako trden je bil njegov značaj. Vestno je spolnoval svoje verske dolžnosti, rad je prebiral v nedeljah in po večerih slovenske knjige in časnike, bil je iskrenoudan sin svoje slovenske domovine. Kako so ga spoštovali njegovi somišljeniki kakor tudi politični nasprotniki, pokazala je najbolj velika udeležba pri pogrebu. Dragi „Mir“, objavi te vrstice kot skromen spomenik tvojemu dolgoletnemu, zvestemu naročniku. Umrl je, in ni ga več med nami. Naj se po trudu in boju odpočije v črni prsti njegovo trudo truplo, njegovi duši pa podeli Bog skoro sveti raj, a nam pa še mnogo takih mož, kakor je bil rajni Gregor.

Iz spodnjih krajev. (Zavednost — kje si?) Zadnji teden sem po opravkih prišel v hišo, koje gospodar je trden kmet, pošten in kremenit mož — Slovenec. Dragi bralci, veste kaj sem tam slišal? Mlada „frajlica“, ki je o veliki noči izstopila iz šole, kramljala je s svojo starejšo sestro v — nemščini. Če se na zelenem lesu tako godi, kaj bo potem še-le s suhim! Ako se Slovenke same med seboj sramujejo jezika, katerega jih je učila mati, potem — z Bogom pogrebi! Vsem naj to služi v opomin, da nam bodi materinski glas svet.

Prevalje. (Zmaga — naša!) Zgodba naših občinskih volitev je „Mir“-ovim bralcem znana. Prišli smo vendar enkrat do konca in v soboto dne 10. maja je bila volitev župana. Izvoljen je bil z 10 proti 8 glasovom našinec g. Pristov. Slava njemu in zavednim volilcem!

Prevalje. (Razno.) Zadnje soboto meseca aprila ponesrečila sta se radi lastne neprevidnosti pri nakladanju voz na železnici dva delavca. Oba ranjena prepeljali so v bolnišnico v Slovenjigradec. — V noči na Kristusov vnebohod pogorelo je posestvo J. Kunca p. d. Stoparja v Stražišči. Škoda je občutna. — Grdo, mrzlo, jako neprijetno vreme je tudi pri nas. Slabo kaže, posebno za čebele. Krasni april — sedaj mrzli maj! Prve so pa le pri nas zrojile, ljubljenske — ljubljenske — fajmoštrove „muhe“, — in dne 7. majnika smo vsajali prvi roj. Veliko sreče! — Za podružno cerkev sv. Kozma in Damijana vlit in blagoslovljen je od preml. knezoškofa Antona Bonaventura Jegliča v Ljubljani že novi zvon. Prepeljali ga bodo binokostni pondeljek na njemu določeno mesto; stolp je že postavljen; a cerkev? — Zadnje dneve zažgal je stroj južne železnice les posestnika Dobrodela p. d. Klemena. Upamo, da bo železnica škodo tudi povrnila.

Rožek. (Šola.) Komaj je škraltica med otroci nehala in se je poduk v šoli zopet začel, prikazala

*) Zakaj ne objavite te osebe s polnim imenom, da bi Slovenci take kukavice vsaj spoznali? Ured.

se je nova bolezen med otroki, in sicer ošpice. Več otrok boleha tako, da se govori, da bo šola najbrž zopet zaprta. Žalibog, da otroci tako v poduku zelo zaostajajo.

Rožek. (Razno.) Dne 6. t. m. zvečer je prišel sin neke posestnice v Šmartnu pijan domu in se je začel z materjo prepirati. Ker mu mati ni hotela ustreči, je z grožnjo, da si bo vrat prerezal, zbežal iz sobe. Ustrašena žena je iskala pomoč in naprosila nekega rudarja, naj gre sinu braniti. Res ga je našel v izbi z britvijo v roki, in ko mu je branil, mahnil je zdivjani fant z roko in usekal je svojemu rešitelju vzadi na vratu globoko rano. Ko bi bil le malo nižje zadel, bil bi nesrečnemu vrat prerezal. Še po noči so morali po zdravnika, drugače bi bil ubožec izkrmavel, ker je imel presekan glavno žilo. Fant pride pred sodnijo. Uboga mati! — Žalostno je, kakšna je danes mladina; druga ne zna, kakor pijančevati in vasovati, in to ne samo priprosti fantje, ampak tudi taki iz boljših krogov. — O nekem mlademu gospodu se tukaj pripoveduje ta-le vesela dogodbica, ki se mu je prigodila in se srečno zanj iztekla. Zašel je po noči pod okno neke hiše. Dekle so ga povabile na drug dan, in mlad gospod je res prišel, toda — smola — dekle so med tem nagovorile hlapca, in ko je gospodič prišel, mu je hlapec s škafof vode ohladil njegovo vročo ljubezen, da je bežal domov ves premočen. Drugi dan je baje imel „skrnino“.

Podgorje v Rožu. („Proč od Rima.“) Sin nekdanjega logarja v fužinah, tukaj rojeni in zdaj v Rožeku stanujoči R. Schlattau, je odpadel od katoliške cerkve in prestopil k luterancem.

Št. Janž v Rožni dolini. (Naša posojilnica) je imela v minulem desetem upravnem letu 1901. 173.309 kron denarnega prometa. Pristopilo je na novo 21 zadružnikov z 21 deleži, izplačani so bili 4 zadružnikom 4 deleži, ostalo je 315 zadružnikov s 317 deleži. Novih hranilnih knjižic se je izdalo 61, uničilo 37; obstoji 421 knjižic za 225.359 kron 9 vin. in iznaša povprečna vloga 535 kron 29 vin. Posodilo se je na novo 20 zadružnikom, 20 zadružnikov je posojilo popolnoma vrnilo; dolžnikov je 225, ki dolžujejo skupaj 197.898 kron 53 vin., ali povprek 879 kron 54 vin. Čistega dobička je 1254 kron 60 vin. Načelstvo dobi po razdelitvi običnega zbora 500 kron. Za dobrodelne namene se dá 340 kron. Ostanek se pridene rezervni zakladi, katera je narastla na 6033 kron 07 vin. — Posojilnica je član „Zveze slovenskih posojilnic v Celju“, katera je zadnje revizijo izvršila dne 2. vinotoka leta 1901.

Novičar.

Na Koroškem.

Za „Učiteljski dom“ so dalje darovali: Neimenovan iz Kutne Hore na Češkem 50 kron; Neimenovan iz Beljaka 10 kron; g. Serajnik Lovro, nadučitelj v Prihovi pri Konjicah na Štajerskem, 5 kron; g. J. Peterman 20 kr., g. J. Klemenčič 5 kron, A. Pelnař 20 kron, J. Lubej 20 kron, slavna posojilnica na Bistrici 40 kron, g. J. Božič 10 kron, g. S. Ineko 100 kron, g. Matej Tertinek, župnik v Pernicah, 2 kroni. Hvala! Živeli nasledniki!

Duhovske zadeve. Č. g. Jos. Jandl, župnik v Sovodju, je imenovan za dekana. Č. g. Jos. Gros, župnik v Zgornjem Milštatju, je imenovan za župnika v Etendorfu. — Razpisana je do dne 17. junija župnija Lieseregg, in do dne 18. junija župnija Zweinitz. — Umrl je dne 4. t. m. č. g. M. Bornscheke, vpokojeni župnik v Lamu, star 64 let. — Farni izpit so delali ta teden č. g.: Jan. Schneditz, O. Bruner in M. Thaler. — Mil. g. knezoščof bo na binkoštni ponedeljek podelil 16 bogoslovcem tonzuro in nižje redove.

Drobiž. Vrtnarska razstava bo dne 13. do 17. avgusta v Beljaku. Delajo se za-njo velike priprave. — Sodnijski pristav, g. K. Higersberger v Konjicah, je imenovan za okrajnega sodnika v Dobrlivasi. — Ko se je 70letni posestnik Dekan z Gorij ob Zili nedavno vozil iz Podkloštra domov, je konj prehitro tekel. Ko je hotel voz ustaviti, je padel tako nesrečno na cesto, da so vsega okrvavelega prepeljali na njegov dom, kjer je drugi dan umrl.

Po slovenskih deželah.

IV. slovanski časnikarski shod v Ljubljani. Na shod pride okrog 150 slovanskih časnikarjev. Zlasti bodo Čehi in Poljaki častno zastopani. Shodu bo predsedoval Slovak, gosp. Matuš Dula, urednik „Národnih Novin“ v Turčanskem Sv. Martinu. Odbor je edin v tem, da bo shod strogo stanovski in strokoven in da ne bode posegel v kočljiva politična vprašanja.

Družba sv. Cirila in Metoda je imela letos meseca marca 6254 K 46 vin. dohodkov in 4342 K

42 vin. stroškov; meseca aprila pa 2061 K. 27 vin. dohodkov in 2419 K 99 vin. stroškov. Slovenci, spominjajmo se ob vsaki priliki naše prezasluzne šolske družbe in podpirajmo jo! — Družba je prejela zopet 400 kron za vžigalice od bratov Perdan, 200 kron pa je izročil družbi g. Ivan Jebačin za družbino kavo. Dosedaj je daroval že 3200 kron kot dobiček od te kave. Obe tvrdki zato priporočamo najtopleje slovenskemu občinstvu.

„Oficium defunctorum“ ali sveto opravilo za mrtve. S tem naslovom je izšla v tiskarni sv. Cirila v Mariboru ravnokar nova knjiga kot drugi del „Obrednika za organista“. Namenjena je ta knjiga pred vsem slovenskim organistom; zagledal se navodila, ki kažejo organistu, kedaj in kako naj poje to ali ono, pridjana v slovenskem jeziku. Note so kakor v „Obredniku za organiste“ nove. Po obliki, vezavi in ceni je ta knjiga „Obredniku“ popolnoma enaka, le tisek je večji, kar knjigo prav priporoča. Priročna knjiga se bode pa tudi gotovo vsem č. gg. duhovnikom priljubila; obsega namreč tudi celotno vsa druga duhovniška opravila, ki se vršijo za rajne. Sestavljen je „oficium defunctorum“ po obredniku lavantinskem. Oziral se je pa sestavitelj tudi na rimski, ljubljanski in najnovejši krški obrednik. Knjigo je sestavil g. Mat. Štrakl, koralist stolne cerkve v Mariboru; izdalo in založilo pa jo je „Cecilijansko društvo za lavantinsko škofijo“. Cena vezani 123 strani broječi knjigi je s poštnino vred le 1 krono 60 vin. Dobi se pri založniku in v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Prijatelji lepega cerkvenega petja posezite po njej!

Drobne novice. Okrog 900 zidarjev in tesarjev v Ljubljani dne 1. maja začelo štrajkati, ker jim delodajalci nočejo izpolniti zahtev, po deseturnem delavniku. — Namesto „Meščanske godbe“, ustanovljene pred par leti v Ljubljani, ki pa se ni mogla vzdržavati, so ustanovili zdaj društveno godbo; podpira jo okrog 800 podpornih udov, ter je upati, da se bo vzdrževala. — Novo ljubljansko pokopališče se namerava zgraditi v Štepanji vasi, ne daleč od Ljubljane. Obširni za pokopališče potrebni prostor bo veljal 28.000 kron. — S sekiro po glavi je udaril nek 6letni Janezek 2letnega Pavelčka v Dravljah nad Ljubljano, ko se je ta ž njim igral. Rana se mu je navidezno kmalu zacelila, vendar je otrok tožil, da ga bole glava in zobje, ter je vsled tega umrl. — Nadvojvoda Jožef Ferdinand, se je mudil minuli teden na Gorenjskem. Prišel je na lov na divje peteline; ogledal si je tudi vodne naprave za elektriko v Vintgarju. Ta romantični kraj mu je jako ugajal.

Križem sveta.

Delegacije so se dne 6. t. m. sešle v Budimpešti. Na nagovor predsednika avstrijske delegacije dr. Bärnreitherja, je odgovoril cesar, da se v dobi od zadnjega delegacijskega zasedanja ni splošni politični položaj v ničemer bistveno premenil. Avstrijska vlada se trudi, da ohrani prijateljsko razmerje napram svojim zaveznikom, kakor tudi napram vsem drugim velesilam, ter s tem znatno pripomore za ohranjenje evropskega miru. Posebno je prijateljstvo z Rusijo zelo pospeševalo red in mir na vzhodu. Nadalje je cesar omenjal vojno ekspedicijo kitajsko ter izrekel popolno priznanje mornarici. Vojna uprava mora tokrat zahtevati večjo svoto za nabavo novih topov in preosnovno topništva ter zboljšanje vojaške hrane, vojna mornarica pa za neizogibno pomnoženje osebja in ladij. Bosna in Hercegovina se redno razvijata na gospodarskem in kulturnem polju ter bodeta tudi v bodočem letu iz svojega pokrili vse upravne stroške. To je vsebina prestolnega ogovora. Potem je šel cesar okrog posameznih delegatov ter izpregovori z vsakim par besed. V proračunskem odseku delegacije je imel zunanji minister Goluchowski govor, v katerem je obširno omenjal naše razmerje napram drugim državam. Predloženi skupni proračun za prihodnje leto izkazuje skupne potrebščine 371 milijonov 437.836 K, pokritja pa 6.385.464 K, torej čiste potrebščine 366.052.372 K, ali za 8.237.407 K več nego tekoče leto. V posebni predlogi zahteva vojni minister 38 milijonov za nove topove.

Vojska v južni Afriki. Že dva meseca prihajajo vedno poročila, da se sklepa mir med Buri in Angleži. A ta poročila so si tako različna in večkrat sama na sebi neverjetna, da jim je težko najti pravo in resnično jedro. Vodje Burov se snidejo baje 15. ali 25. maja zopet na sestanek, da se pogovarjajo o sklepanju miru. Angleška vlada je po nekaterih poročilih ukazala, da se burski ujetniki ne odvedejo več iz južne Afrike, ker se tudi od Angležev pričakuje, da bo kmalu sklenjen mir. Na Angleškem vse prebivalstvo hrepeni po miru.

Amerika in Evropa. Zjedinjene države severo-ameriške napredujejo z orjaškimi koraki na gospodarskem polju in delajo že jako resno in nevarno konkurenco evropskim velesilam. Ker je pa od gospodarske moči in veljave odvisen tudi poli-

tičen vpliv, je naravno, da z gospodarsko močjo Zjedinjenih držav raste tudi njih politični vpliv. Jako nevaren utegne postati posebno za evropske pomorske velesile — med katerimi zavzema sedaj Anglija prvo mesto — „oceanski trust“, ki se je ustanovil v Zjedinjenih državah. Oceanski trust je namreč zveza vseh velikih ameriških paroplovnih družb, ki oskrbujejo promet po morju in kateri zvezi je namen, pod svoje področje spraviti vse svetovno paroplovstvo. Ker je ta zveza silno močna (presega namreč milijardo frankov), se morajo evropske paroplovne družbe ali potopiti v njej, ali pa morajo poginiti v konkurenčnem boju z oceanskim trustom. In res je k temu trustu pristopilo že več velikih angleških, nemških in francoskih paroplovnih družb, a pristopiti bodo morale polagoma tudi vse ostale, ako ne bodo hotele poginiti v konkurenčnem boju. Trust bo prehajal vedno bolj pod vpliv Zjedinjenih držav in tako pridejo s časom vse evropske paroplovne družbe v popolno odvisnost od Amerike, tako, da bodo slednjič morali priti njih parniki pod ameriško zastavo ter bodo morali v slučaju vojne služiti severoameriškim Zjedinjenim državam, kar bo silno nevarno posebno za Anglijo, katera ima sedaj prvenstvo na morju.

40.000 ljudij uničenih po potresu. Prav strašna poročila prihajajo iz Amerike. Na otoku Martinique v srednji Ameriki je izbruhnil ognjenik (vulkan) in povzročil nesrečo, o kakoršni se že ni čulo dolga stoletja. Mesto S. Pierre na imenovanem otoku je do cela uničeno. Rešenih je bilo samo 33 oseb. Žrelo ognjenikovo se je smatralo že 50 let kot ugaslo ter je bilo v 150 metrov širine napolnjeno z vodo, ki se je razlila po mestu. Vročina je bila tolika okolu mesta nesreče, da se ni mogla približati nobena ladija. Prišlo je ob življenje 40.000 ljudij. Vulkanski izbruh se raztega na ostale otoke Antile. Nesreča je mesto S. Pierre zadela nepričakovano. Po noči od 6. do 7. maja je lava zakrila vse. S parnika „Roddama“, ki se je rešil, se poroča, da je vladala popolna tema. Ta parnik se je rešil, vendar ima med moštvom 12 mrtvih. Dva mornarja sta na krovu naenkrat zblaznela in skočila v morje. Po opisu nekega rešenega očividca je bil položaj v S. Pierre podoban pravcatemu peklju. Toča, lava in goreči smolnati dež je vse uničil, vse pokončal in pomoril. Opazilo se je nad mestom samo oblake prahu, kraj pokrit s pepelom in plamen. Tudi na drugih krajih je napravil potres neizmerno škodo.

Naša gospodarska organizacija.

Promet „Gospodarske zadruga“ v Sinčivasi v letu 1901.

1. Oves:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	34.900 kgr., vrednost: 4.404 K,
došlo l. 1901.:	275.700 „ „ 37.876 „
Vkup	310.600 kgr., vrednost: 42.280 K.
Odposlalo se je	180.400 kgr.,
ostalo	130.200 kgr.
2. Pšenica:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	4.600 kgr., vrednost: 782 K,
došlo l. 1901.:	64.200 „ „ 10.282 „
Vkup	68.800 kgr., vrednost: 11.064 K.
Odposlalo se je	59.000 kgr.,
ostalo	9.800 kgr.
3. Rž:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	3.000 kgr., vrednost: 432 K,
došlo l. 1901.:	72.800 „ „ 12.160 „
Vkup	75.800 kgr., vrednost: 12.592 K.
Odposlalo se je	45.200 kgr.,
ostalo	30.600 kgr.
4. Ajda:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	70.600 kgr., vrednost: 10.500 K,
došlo l. 1901.:	49.500 „ „ 6.100 „
Vkup	120.100 kgr., vrednost: 16.600 K.
Odposlalo se je	67.600 kgr.,
ostalo	52.500 kgr.
5. Detelja:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	3.705 kgr., vrednost: 4.446 K,
došlo l. 1901.:	7.939 „ „ 8.702 „
Vkup	11.644 kgr., vrednost: 13.148 K.
Prodalo se je	10.005 kgr.,
ostalo	1.639 kgr.
6. Turšica:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	900 kgr., vrednost: 186 K,
kupilo se ogerske	40.000 „ „ 4.800 „
od kmetov	4.700 „ „ 564 „
Vkup	45.600 kgr., vrednost: 5.550 K.
odšlo	41.500 kgr.,
ostalo	4.100 kgr.
7. Ječmen:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	1.400 kgr., vrednost: 198 K,
došlo	2.700 „ „ 332 „
Vkup	4.100 kgr., vrednost: 530 K.
odšlo	4.100 kgr.,
8. Fižol:	
Zaloga dne 1. jan. 1901:	700 kgr., vrednost: 116 K,
došlo	20.500 „ „ 1.600 „
Vkup	21.200 kgr., vrednost: 1.716 K.
odšlo	13.900 „ „
ostalo	7.300 kgr.

